

Historie kostela Narození Panny Marie v Horním Újezdě

Kostel v Horním Újezdě, zasvěcený „Narození Panny Marie“, je bezesporu nejstarší zachovalý kostelík na Záhoří. Nikoli ovšem datem svého založení. Už před ním jsou zprávy o kostele v Soběchlebích, byly kostelíky i v Loukově a ve Všechovicích.

V Soběchlebích byly částečně odkryty při opravě v roce 1969 pod hlavním oltářem i vně kostela zdi prastarého románského kostelíka. Zdi jsou tvrdé a pevné, malta z hubeného vápna smíchaná s vypálenou hlínou. Dá se soudit, že zdi pocházejí z doby Břetislavovy/ roku / 1034 – 1055 /, který osidloval kraj kolem Lipníka, pustý od rozvrácení Velké Moravy Maďary roku 906.

Záhorské kostely byly však všechny v 18. století tak důkladně přestavěny, že zcela ztratily původní podobu. Jediný ójescký kostel si udržel chrámovou loď i její zdivo beze změny. Jenom přístavky / věž a sakristie / jsou novější. Pro ójesckého občana byl příznačný až zhruba do let druhé světové války vroucí a důvěrný vztah k našemu kostelu. Jako by Óješčák nosil v podvědomí kus té hrdé i tragické historie, kterou kostel s našimi předky prožíval. Kostela si vážili a hleděli všichni bez rozdílu a bez ohledu na politické názory. Kostel a fara mají každý svou vlastní historii, ale jsou spolu též nerozlučně spojeny. Kostel je budova s inventářem a hřbitov. Ale v povědomí lidu to byl také souhrn náboženských obřadů a úkonů, ba více: časté měřítko času, krásy, čistoty i mravnosti. Fara je nejenom budova, je to církevní úřad, farní archiv s matrikami, život a práce kněží. V dějinách obce hrála fara významnou úlohu. Památkem své minulosti je kostel sám, jeho poloha, stavební sloh, zdivo, vybavení. Svědectví lidu o kostele je ukryto v pověstech a archivech. O Ójescké faře se dozvíme nejvíce z jejich vlastních písemných památek. Od obnovení farnosti postihly naši dědinu dva veliké ničující požáry. Ale fara i škola zůstaly vždycky ušetřeny. Uchovalo se proto mnoho písemností, které mají význam pro celou obec, nikoli jenom pro faru. Inventář římsko-katolického farního úřadu v Horním Újezdě za léta 1786 – 1947 zpracoval v srpnu roku 1963 promovaný historik Dr. Ivan Krška, přerovský archivář. V úvodu se zmiňuje stručně o minulosti fary: „ Z předbělohorských dějin je známo jenom to, že na tuto farnost mělo v r. 1547 právo patronátní lipnické panství. Po třicetileté válce byl Horní Újezd s Osíčkem zpravován, po stránce duchovní správy, ze Všechovic. K vyfaření a zřízení samostatné kurare došlo r. 1785. Farnost tvoří obce Horní Újezd s farním kostelem Narození Panny Marie a blízké Osíčko. Do roku 1949 příslušela farnost pod děkanát v Kelči od roku 1950 pod děkanát v Holešově, od roku 1960 pod děkanát v Přerově a od roku.....pod děkanát v Hranicích. I. Písemnosti fondu vznikly při farním úřadě v Horním Újezdě. Byly uschovávány ve speciální skříni, pořízené po vydání Kohnovy spisové normy v roce 1896. Arcibiskup Dr. Theodor Kohn - 1892-1904 byl v úřadu. Skříň s písemnostmi byla umístěna ve farní kanceláři. Roku 1962 byly veškeré písemnosti převzaty archivářem potštátského pracoviště. Jako ve Všechovicích, tak i v Horním Újezdě je farní kronika delší dobu nezvěstná. Nejzajímavější je inventář fary a kostela z roku 1806. Přestože po dobu 123 let nebyl Ójezd sídlem farnosti, není dobře možné dějiny kostela a fary oddělit. Křesťanství.

Mezi rokem 500 – 800 vznikla pod starodávným hradištěm naše osada Ójezd jako jedna ze stráží severovýchodní brány do velké slovanské říše. Tehdy asi přijali naši předkové křesťanskou víru východního ritu prostřednictvím Velihradu, z úst soluňských bratří. Nemáme sice pražádné památky na tuto dobu u nás, ale známe historickou úlohu a rozšíření křesťanství v těch časech. Neuchoval se ani zlomek nějaké místní pověsti. Ale Ójezd svou polohou byl uvnitř jádra Velké Moravy, byl na jeho východním okraji a měl mimořádný význam pro obranu. Není myslitelné, že by tu nebyl vojenský a politický opěrný bod státu. Snad by se bylo něco z té doby uchovalo, nebýt 25-letého pustošení maďarskými vojenskými družinami od července r. 907. A Ójezd byl celý ze dřeva a hlíny, včetně ohrazení. Tak byl zase znova vystaven. Druhá ničivá vlna a to Tatarů se přehnala krajem roku 1241. Všechno

co tu bylo předtím, pohltila zem, jenom lidé zůstali. Dějiny Ójezda jsou tak tragické, že nebylo možné nic uchovat. Za otce vlasti prožíval náš Ójezd svůj druhý zlatý věk. A tehdy začíná i nová epocha duchovních dějin v obci.

Založení kostela.

Tvrzení, že kaple byla původně českobratrská, musíme odmítnout jako nepravdivé. Jsou tu ještě další fakta, které musíme posoudit.

1. Skutečnost, že kostel stojí na nejvýše položeném místě v obci. Není tak samozřejmé, jak by se na první pohled zdálo, že je tomu podobně v mnoha jiných obcích. Ale v uzavřených osadách jako je naše, se stavěly kostely nově zpravidla uprostřed návsi, nikoli vně obce. Náš kostel však vznikl mimo dědinu, na místě kde stávalo opevněné hradisko už věky předtím. Je stavěný z lámaného kamene. Když se opravovalo zdivo, všimli si lidé, že kámen je takový, jaký se najde v úvozu cesty tzv. farskou branou pod zákostelí. Takový kámen je také ve zdech zasypaného příkopu na sousedním pozemku č.d. 70. Vznikl tedy kostel pravděpodobně z bývalého hradiska či tvrze, nebo ze stavebního materiálu této tvrze. Ve více místech použili na stavbu kostelů kamenů ze starých zdí, hradeb atp. Nejčastěji to bylo za Karla IV.

2. Musíme si všimnout nejednotnosti stavebního slohu na našem kostele. Chránová loď se úplně liší od oltářistě i od sakristie a zadní části kostela i s velkou věží. To však vysvětlíme snadno. Dnešní sakristie i velká věž byly skutečně přistavěny o mnoho let později. Veliká věž byla až do r. 1766 dřevěná a nová zděná se stavěla svépomocí. Podobně asi vznikla po r.1690 sakristie, vlastní prací občanů. I při laickém prozkoumání chránové lodi je opravdu nápadný rozdíl mezi vlastní stavbou a oběma portály. Gregor Volný uvádí: „Presbytář je kvelbená v lodi je však strop trámový“. To není jednotný sloh, ale přístavba jedné nebo druhé části. Podle nepravidelnosti oken se zdá, že vlastní obdélková loď byla jen upravena, snad pouze její obě čela, ostatek ponechán. O nepůvodnosti stavby svědčí také venkovní opěrné pilíře a konečně i zbytky valů okolo, na nichž je pak postavena hřbitovní zeď. Kloním se proto k názoru, že náš kostel nebyl postaven v novotě, ale upraven z původní jiné stavby na tomto místě, které bylo součástí tvrze. A stalo se tak ještě před husitskými bouřemi. Z tohoto původního kostela či kaple se zachoval jenom půdorys a obvodové zdivo. Proto také nic nedokazuje tvrzení, že náš kostel má kazatelnu vpravo od oltáře, a takto že stavěli kostely čeští bratři. Náš kostel skutečně byl českobratrský, jenže čeští bratři ho nestavěli, ale jenom upravili.

3. Zsvěcení kostela Narození Panny Marie ukazuje na dobu prý pohusitskou. Před husitskými válkami jsou taková zsvěcení neobvyklá. Ale 14. Století bylo obdobím kvetoucího mariánského kultu. Kostel či kaple byly mariánské, třeba ne zsvěcené svátku narození. Původní věž byla zároveň i nadále pozorovací baštou pro daleké okolí. Ostatně, nebývaly venkovské kostely svěceny, ale benedikovány od biskupa. V inventáři kostela z r. 1806 čteme: „Protože se neví, kdy a kým byl kostel vysvěcen, je v něm uvnitř kamenný podstavec (Tragstein), který toho času posvěcen olomouckým svatým dvorem. Dokazuje to přesvědčivě, že ani v archivu arcibiskupství nenašli spolehlivé zprávy o založení a vysvěcení kostela. Příčinou je myslím jednak postupná přístavba, ale možná také skutečnost, že Ójezd byl v jistém smyslu až do r. 1486 výsadním královským zbožím a kostel sloužil jako soukromá vladyká kaple.

4. Už v r. 1512 je doloženo, že 2 díly „ kněžské role“ užívali osedlí a třetí díl, zvaný „ pustatina příkazká“ , ležel skutečně pustý. Všech rolí bylo na dva lány. Ójescká fara tedy podlehla herezi už před r. 1500. A byla-li fara a kněžská role už tehdy, stál i kostel. Nemohl být postavený až v době českobratrské. Náš kostel je starší. Také Dr. Ladislav Hosák připouští, že vznikl z bývalé vladyké tvrze ve 14. Století.

5. My máme pro to ještě jeden důkaz: Původní ójescký zvon MARIA. Ještě za I. Světové války visel na veliké věži na dvouramenné stolici, kterou vyrobil r. 1768 se svými tovaryši Arcularius Inguil Josef Gogela Molitor. Lidé nazývali ten zvon MARIA. Byl malý, menší než nynější zvon, zato ze vzácného kovu, podle ústního podání z mědi, cínu a stříbra. Zvon MARIA vážil podle inventáře 1 ½ Ct, to je asi 85 kg, ve skutečnosti naváženo 95 kg. Za I. Světové války byl zrekvírován na válečné účely a 23. Ledna 1918 sdělán z věže a odvezen někam do Rakouska. Naštěstí se uchoval aspoň jeho popis z r. 1806 a také překrásný nápis, kterým byl zvon poznačen. Historikové považují tento nápis za neluštitelnou legendu písma gotického. Takové písmo svým tvarem a způsobem zkracování slov odpovídá druhé polovině 14. Století. V nápisu je možno najít jméno MARIA a letopočet 1370, ale tyto znaky mohou mít mezi zkratkami také jiný význam. Všechny indicie však ukazují na veliké stáří zvonu. Bezpochyby více než půl tisíciletí provázel Óješčáky od kolébky ke hrobu. Můžeme tedy právem považovat náš kostel za starozáhorský kostelík, trvající víc jak 640 let ve svém jádru, ať už se jeho vnější podoba a vnitřní vybavení jak-koli změnily. Stejně starý byl asi také hřbitov kolem kostela, zrušený r. 1972.

O STARÉ FAŘE.

Mohli bychom prostě říci: Kde byl kostel, tam byla i fara. Tedy také stará fara ójescká byla už před 600 lety. První bezpečná zpráva o faře je stará 497 let a říká: „O staré faře víme dosud jenom, že její patronát patřil r. 1517 ke statku Lipník“. Tak píše Gregor Volný. R. 1408 obdaroval Konrád, nově zvolený biskup olomoucký, lenní vasaly a vzal je do přísahy. A jsou přitom jmenovány dva Újezdy bez bližšího určení. Není možno s jistotou říci, že jeden z nich je náš. Avšak pozdější osudy fary nás nutí zabývat se všemi okolnostmi. Předchůdce Konradův biskup Prokop (r. 1403 – 1408?) měl spory o majetek s markrabětem Joštem. A náš Ójezd patřil až do r. 1398 markraběti. Tu mohly být staré závazky či zastavená práva z časů předluženého biskupa Jana Mráze (r. 1397 – 1403).Dokladů o tom není. Ale zřejmě toto právo existovalo a přetrvalo dvě století. Neboť roku 1610 sepsána na zámku v Kroměříži smlouva olomouckého biskupa (kardinála Františka Dietrichštejna) s manskými poddanými z Vítonic a Újezda Volavého. Ale vraťme se ještě jednou ke kněžské roli. Její existence a výměra je prokázána naprosto bezpečně. Ale co se s ní dělo kolem roku 1400 nevíme. R. 1512 zapsáno v panském urbáři : Mikulas Kaplicze z 3 čtvrti kniezskog o Sw Girži 15 grossj o Sw Vácslawie tolikéz“. Mikuláš seděl na gruntě dnešní čd 20. A k tomuto gruntu můžeme uvést několik zajímavostí:

a/ Leží blízko kostela.

b/ Kaplicze se jmenoval pravým jménem / recte / Wassicze. Příjmení Kaplicze je nápadné.

c/ R. 1512 a už dříve měly u nás grunty starobylé hranice, jenž můžeme vztahovat k r. 1400.

d/ R. 1539 má Mikuláš opět zapsáno ¾ kniezských.

Ale později už se tak ani tato ani jiné role v dědině neoznačuje. e/ Kromě uvedené gruntovní činže neplatil Mikuláš žádné platy, nedával obvyklé dávky, ani pro panství nerobotoval. Grunt tedy nepříslušel panství, byl svobodný. Tuto svobodu pozbyl asi roku 1555. f/ Od r. 1587 držel ten poddanský grunt Pavel Hřib a po něm Tomáš Hřib. Tato jména jsou doložena z gruntovní knihy. Jejich souvislost s pověstí o zemanu Hřibovi je záhadou. Všechno tu nasvědčuje tomu, že grunt čd 20 měl se starou farou úzkou spojitost. Jeho role si podržely původní svobodu i na čas potom, kdy podlehly herezi. Jméno Kaplicze není náhodné, ani to, že sem dosedl rod Hřibův. Víme, že tehdy šel církevní majetek velmi často z ruky do ruky. R. 1454 zastavil jistý Rús z Hřešihlav ves Újezdec Vysoký klášteru Strahovskému. A r. 1511 se znamená v Hoře Kutné kněz jménem Hrbek, který má na Moravě majetkové záležitosti. Na dolním konci dědiny byl v té době lán a podsedeck, na němž seděl Václav Hrbek. Uprchl snad zeman Hřib z Čech na Moravu za Jiříka Poděbradského, kdy byli v čechách čeští bratři pronásledováni? Je známo, že Perštejnové přijali na své panství více takových vyhnanců. Zámožný rod Hřibův mizí z Újezda r. 1609, tedy v době, kdy císař Rudolf II. zaručil svým majestátem šlechtě a poddaným v českých zemích náboženskou svobodu. Je to náhodná shoda? A je nejzajímavější fakt: Majetek Hřibův i Hrbkův, který byl pravděpodobně dříve

v jedné ruce, zdědila před Bílou horou opět jedna rodina Konečných. Většina uvedených faktů nemá průkazné souvislosti ani mezi sebou, ani s naší farou. Ale poněkud jinak se nám bude jevit, když si položíme otázku, kde vlastně stála původní fara. Nepochybně co nejbližší kostelu. Zcela určitě nestála na tom místě, kde stojí fara dnes. Podle register z roku 1512 i 1540 končila dědina gruntem čd 20. Ale přes cestu do háje stál domek, který nebyl zapsaný mezi poddanskými grunty. Od pradávna bylo toto místo zasvěceno náboženským obřadům. Podle pozdějších dokladů patřilo i se stavením ke gruntu čd 20, tedy ke kněžskému majetku. Dlouho zůstalo poplatné místnímu kostelu při každém prodeji. Můžeme tedy právem věřit, že tam stála původní fara, tedy na místě dnešního čd 21 a22. Farský statek pak ležel hned vedle. Tvořil s farní budovou jeden celek. My se však nikdy nedovíme, co všechno další stálo v těchto místech ještě za dob Pavla a Tomáše Hřiba, než přišel veliký oheň r. 1690. Čeští bratři v Ójezdě.

V době pohusitské přijali někteří Óješáci mezi prvními myšlenky českých bratří. R. 1539 je zapsáno v hlavních registrech panství Helfštejnského „ Bratry se zboru o Swatem Girzi 1 gross o Swatem Waczlawe 1 gross Suma osedlej y se zborem 50 grossj“. Ójezd měl tehdy 39 osedlých a z nich 25 bylo členy bratrského sboru. Je proto podivné, že Dr. Ferdinand Hrejsa ve své mapce „ Sbory bratrské na Moravě a ve Slezku“ neuvádí naši obec. Také fara musela tu být bratrská, sice by o ní byla zpráva v biskupských listinách. V obci žily katolické i evangelické rodiny svorně vedle sebe až do nešťastných událostí po Bělohorské bitvě. Je docela možné, že kostel sloužil oběma vyznáním. R. 1547 odkázal sedlák Wondra místnímu kostelu svůj grunt čd. 64 jako nadační majetek. Zahrada při čd 64, byl prodáván od r. 1598 zpravidla kostelníkovi. Ójezský kostel zchudlý herezí byl tedy znovu benefikován. Že na čd 64 býval kostelník i v novější době, je pouhá náhoda. Do roku 1580 přešli i óješáci k vyznání luterskému. Fara byla nepochybně osazena, ačkoli neznáme jména kněží nebo predikantů. Ale r. 1593 prodal Petr Vok z Rožmberka celé panství helfštýnské panu Hynkovi staršímu Bruntálskému z Vrbna. V kupní smlouvě se vypočítává mezi obcemi dědina Horní Oujezd s majetkem a s kostelním podacím. Vrchnost tedy brala plat – podací za ustanovování faráře v Ójezdě. Bruntálští byli evangelíci a němečtí páni. Když kolem r. 1600 udeřily neúrody, hlad a drahota, byla už naše fara zajištěná. R. 1608 zcela určitě u nás katolická fara nebyla. Zpráva č. 32 v aktech kardinála Dietrichštejna z téhož roku však říká: „Fara újezdská byla inkorporována ke kanonikátu kroměřížskému“. I to bylo možné v těch časech. Schylovalo se ke stavovskému povstání proti Habsburkům. Uzavírá se čtvrt tisíciletí kostela a fary v naší obci.

Po Bílé hoře – Zánik farnosti.

5. května 1620 táhlo starou obchodní cestou přes záhoří a Ójezdem k Vídni na 4000 Lisovčků, polské jízdy, naverbované pro císaře Ferdinanda. Ti začali páchat škody, jejichž proud trval 30 let a udělal z naší dědiny pouhé trosky. Zle bylo, když táhli Lisovčtí. Hůře bylo, když v únoru 1621 přišlo na Záhoří španělské vojsko, kterému byl „puštěn prejs“ tj. svoboda drancování. Tehdy v obavě o své cenné věci učinili nejzámožnější občané a zároveň přední bratrské obce v Ójezdě takovéto opatření: Ukryli své cenné věci v kostele a ty nejcenější zazdili do slepého okna za oltářem. Tam zároveň schovali i většinu vzácného vybavení kostela. Zvláště drahocenný zlatý kalich, mešní nádoby a svícny, vzácná roucha. Menší část obřadního náčiní a nádobí svěřili pak do opatrování oběma kostelníkům k dennímu užívání. Jedním kostelníkem byl Janek Petrlík, jenž býval v podsedku čd 64. Druhý byl Jan Chvalina, zvaný též Jan Cvaloň pololáník na čd 12. Podle všeho to nebyli prostí služebníci kostela, ale snad kazatelé. Neboť jim předával celý inventář kostela do opatrování fojt Jíra Smeťa při svém ustanovení roku 1620. Oba kostelníci také měli střežit poklad ukrytý v kostele. A činili tak svědomitě. Poklad zůstal uchován za osminásobného drancování dědiny vojsky i při rabování bandami loupežníků Messenbeka a Kapce. Trvalo to až do plného léta r. 1623 bez přestání. Po krátkém oddechu pobrali Uhři ve čtvrtek před sv. Kateřinou ovce a krávy. Pak se zdálo, že bude zase klidněji. Nový rok se blížil. Začínal tenkrát Božím narozením, tedy 25 prosincem, nikoli 1. Lednem. Ale v Ójezdě se nestrojil vánoční stůl v žádné chalupě. V pátek 22. Prosince vtrhli znenadání do dědiny polští kozáci

a zaplavili stavení. O tom, co se stalo následující noci a v sobotu před štědrým dnem víme jenom z obrovských škod na majetku a na životech. Avšak dosti podrobně byly zapsány události, týkající se kostela. V těch dnech hrůzy utíkali obyvatelé znovu do lesů. Ti co zůstali asi v 17 domech, nevycházeli z domu. Jenom každého večera zašli oba kostelníci do kostela, rozžali svíce a přesvědčili se, že poklad je neporušený. Asi třetího večera po novém létě přišel k Janovi Petrlíkovi soused Pavel Pavlík, chalupník čd. 68, aby se zehřel, jak sám vypověděl. A tehdy po setmění opět odešli oba kostelníci do kostela, Pavlík pak zůstal v teple. Avšak ti dva se brzo vrátili velmi vyděšení. A Janek Petrlík řekl tomu Pavlíkovi, přísahou to tvrdíce, že ten národ polský kalich i jiné kostelní věci i cokoliv tam sousedé schovaného měli, všecko pobrali. Ve strachu se kostelníci radili, co udělat ještě s tím druhým kalichem, který měli u sebe. Smluvili se, že jej vhodí do studny a ještě téže noci tak učinili. Příštího dne pak byli oba kostelníci od Poláků vyslýcháni, a když nic neprozradili, zabili je vojáci i většinu jejich rodin. Když potom Poláci ke konci února 1624 odtáhli i s kořistí, vypověděl Pavlík, čeho byl svědkem. I hledali onen kalich a ve studni u Jana Petrlíka čd. 64 jej skutečně našli. Fakticky znamenají tyto krvavé vánoce r. 1624, o kterých bylo vyvražděno 9 předních bratrských rodin v Ójezdě, konec ójescké fary i bratrského sboru. Fara nebyla úředně zrušena a obec zatím nebyla nikam přifařena. Ale po oněch událostech vypukly mezi zbylými sousedy a mezi těmi, kteří se vrátili z lesů a hor, prudké spory o to, kdo zavinil ztrátu ukrytého majetku, především kalicha. Tyto různice, spory a soudy, se pak rozšířily i na pole a jiný majetek. Postupně se vytvořily v obci dva tábory, které usilovaly obvinít jeden druhého, aby na sebe strhly vládu v dědině, tj. úřad fojta a purkmistra. Osoby obou těch táborů známe jmény.

Slabší a odsouzený k zániku byl zbytek bratří ze sboru. Po mansfeské rebélii 1627 utekly nekatolické rodiny z Ójezda a ukrývaly se hostýnských horách i dále na Valašsku. Z oněch 25 rodin bratrských jenom 6 přežilo válku. Roku 1631 dne 9. dubna ve středu, konal se soud. Ve veřejném jednání před celou obcí byli rozsudkem známého lipnického primátora Martina Zykmondka obě strany přivedeny k vzájemnému odprosu a slibu rukou dáním, že se napříště zdrží různic a hádek. A za každého z předních – postavení 4 rukojmí na dodržení míru a pokoje pod velikými tresty. Vězení bylo viníkům podmíněně odpuštěno. Odsouzení toliko k pokutám, a to Jura Smetia – pokuty kostelu Horního Óujezda jeden dukát a jeden funt vosku do velikonoci a ten dukát do Svatého Ducha položití má. Matouš Matyášů má pokuty na opravu kostela Horního Óujezda dva dukáty do Svatého Jana nejprv příštího a dva funty vosku do velikonoci položití a dáti. Matouš byl mluvčím nekatolíků. Co se potom stalo s farou nevíme. Je možné, že r. 1633 tu byl ustanoven katolický farář Nikolaus Habitius, ale instalován nebyl. Působil v Mikulově, který rovněž patřil Dietrichštejnům. Do r. 1636 můžeme pozorovat vyšší příliv přistěhovalců do obce. Byly to vesměs katolické rodiny ze severnějších obcí panství lipnického, hranického i keleckého a malhotického statku. R. 1636 zemřel kardinál František Dietrichštejn a osidlování z biskupských statků ustalo. V podstatě žili v Ójezdě vedle sebe v míru protestanti a katolíci znovu až do r. 1642. Tehdy zběhli obojí před Švédy a z toho běhu se jenom málokdo vrátil. Jestli byla fara aspoň načas osazena během válečných let nevíme. Ale tentokrát zanikla úplně. Mezi posledními, kdo se drželi protestantské víry, bylo šest osedlých: Jíra Sojka čd. 9, Jan Janoš čd. 12, Jan Bouchal čd. 17, Pavel Mrhal čd. 59, Matěj Konečný čd. 20 a kostelník Vašek čd. 64. Jenom dva poslední pocházeli ze starých ójesckých rodů, ostatní byli přistěhovalí. Je zajímavé, že všechna ta domovní čísla náležela buď rolí nebo kostelní službou nějak k protestantské faře v Ójezdě, dokud tu byla. K místům, kde se ukrývali utečenci během války a než odešli do Uher, se vázalo mnoho pověstí. Byly to zvláště Skalka a mlýny, Příleský i Juhyňský, Krčmy, Vinohrádek a Lužce v nejbližším okolí. Povědomí nějakého tajemného významu těchto míst se udrželo až do přelomu 19. a 20. Století. Ale žádná ucelenější pověst se neuchovala. Od r. 1653 byla naše obec přifařena ke katolické farnosti Všechnovice. Farnost všechnovická nebyla tolik zasažena reformací jako Ójezd, neboť Všechnovice byly lénem olomouckého biskupa. Podle nevolnických zákonů nesměli poddaní přesídlit z jednoho panství na druhé. Ale k nám přesto přišli ze Všechnovic někteří osedlí, např. kovář, pastýř a mlynář. Fara ve Všechnovicích byla katolická ještě r. 1610, třebaže Jan Želecký z Počenic, držitel biskupského manství

Všechovice, byl sám evangelík. V r. 1613 byla fara evangelická, hned po válce znovu katolická. Václav z Počenic byl němec a katolík. R. 1688 se ani jediný Óješčák nehlásil k protestantismu.

Kostel bez fary.

Náš kostel zůstal jako popelka skromným stánkem a stále více se lišil od bohatě upravovaných kostelů v okolí. Nebyla to ale skromná zbožnost našich předků, která zachovala letitou prostotu kostela, ale chudoba. Nebylo u nás štědrého a bohatého mecenáše. R. 1688 patřil náš kostel k děkanátu Soběchleby. Ve zprávě o kostelích na panství lipnickém se praví: „Obec Horní Újezd má svůj vlastní kostel, Narození Panny Marie. Dříve tu bývala fara, nyní tu administruje farář všechovský a je povinen každou třetí neděli a na svátky Panny Marie celebrvat tu mši.“ V urbáři z r. 1688 stojí u čd. 64 : Tento grunt patří místní faře, užívá ho farář všechovický. Tehdy je psán Jiří Skopal, farář všechovický. Potom r. 1690 už vzpomenuť Václav Ferdinand Ignatius Meczner, Parocho Wssechowitzensis et Augezdensis, jak se nám píše, zemřel 28. července 1714. Po něm byl farářem Jan Anton Zikmund, jenž okolo r. 1729 opravil starý všechovický kostel. Po něm místní kurát František Hueber r. 1743. Ignatius Antonius Krboš, farář – umřel r. 1766. Po něm až do r. 1785 farář Aegidius Michel. Za něho byl r. 1779 všechovický kostel obnoven od základů a zvětšen. Výše jmenovaní faráři všechovičtí byli v Újezdě nejvíce činní.

Mezi léty 1670-1690 byl náš kostel chudičkový na vybavení. Měl jenom jeden malovaný oltář, jeden kalich stříbrný pozlacený, ten zachráněný ve studni, dvě konvičky, osm nástěnných obrazů, 4-7 ornátů a dva zvony: MARIA a umíráček. V kostele nebylo varhan ani pozitivu. Z odkazů na gruntech nebylo pro chudobu nic placeno. Například ze zahrady zvané zádušní“ při čd. 64 se mělo platit jeden zlatý ročně, další závazky položeny před r. 1700 na gruntech čd. 63 – 51 florinů, čd. 20 – 40 florinů, čd. 14 – 10 florinů atd. Určitě a doloženě obec oddělila r. 1690 zahradu od Nespalova gruntu čd. 13 a dala ji pro všechovickou faru. Postavila tam farskou stodolu nazývanou „ sěpka“. / U ní bývaly lidové soudy, z kterých pak pochází zvyk zvaný „ ZÁHORSKÉ PRÁVO“.

Kostelníkem byl asi do r. 1682 Mikuláš, syn Václava Krváčila, kdo potom nevíme. Stará farní budova, při které byla malá zahrádka shořela r. 1690. Byl to tehdy veliký oheň a pohořela i veliká věž s okolím. Věž byla obnovena opět celá ze dřeva a krytá šindelem. Podle všeho však nebyla celá věž vystavěna nově. Tehdy byla asi také postavena zděná sakristie příspěním a prací pouze místního obyvatelstva, ačkoliv farář Meczner našemu kostelu přál. Hřbitov se vzpomíná r. 1684 jako už starý. Pohřbívalo se tedy kolem kostela od stržení či spálení tvrže, o níž je poslední zmínka z r. 1493. Pohřbívali se tu zemřelí z Újezda, z Osíčka jenom někteří, jiní se dali pochovat ve Všechovicích. Ale u nás naopak bylo pohřbeno několik občanů z Malhotic, kdoví proč. O nějakých opravách kostela v letech 1690-1760 není žádných zpráv. Ale opravená veliká věž rychle chátrala. Už asi od r. 1720 se jednalo o její důkladnou opravu, nebo o postavení věže nové. R. 1740 bylo všechno ke stavbě připraveno. Věž měla být z pálených cihel. Ale nastalé války s Pruskem stavbu oddalovaly. Válka skončila r. 1762.

A tehdy mýtný a šenkýř na drholci Pavel Holana dal ulít pro Újescký kostel větší zvon, který je na věži dodnes. Je ze železa. Podle inventáře z r. 1806 váží 4 centy, tj. asi 225 kg. Nahoře je vylito jméno dárce: PAVEL HOLANA Z VRCHNIHO AUGEZDA. Po stranách jsou čtyři obrázky biblických výjevů, na spodním okraji pak tento nápis: „ VDELAL MNIE WALERIUS OBLETER K WEČŽI ČŤI A CHVALE SWATEHO KRŽIŽE,PANNY MARIAE, S: RUŽENCE, S: MICHALA, a S: WENDELINA 1764. Podle ústního podání byl prý ten zvon křtěn jako Jakub. Ale proč? Jména na zvonu tomu odporují.

Zvon nebyl drahý, ani příliš veliký. Ale na starou věž ho vytáhnout nemohli, protože byla na spadnutí. Lipnický vrchní knížeti Dietrichštejnovi 8. Srpna 1768 píše: Protože nyní hrozí věž zřícením a ohrožuje život lidí z obou obcí, je třeba ji rychle opravit. K tomu prosí vrchní o povolení nakácet dřeva. V helfštejských lesích 10 dubů a v Javorníku 15 jedlí. Zároveň

žádá o dřevo na vypálení cihel 60 sáhů. Též prosí vrchní o povolení dělat cihly z vrchnostenské půdy, ovšem na náklady farníků a vypálit je ve vrchnostenské cihelně v Paršovicích, rovněž na jejich vlastní náklady. Žádost podpořil latinským přípisem všečovický farář Michel. Vrchnost doufala, že na stavbě ještě vydělá. Ale Óješáci měli svou hlavu. Nechtěli věž jenom opravit, ale postavit úplně nově z cihel a kamene. Ale ne tak, aby museli vrchnosti všechno platit. Posílají knížeti překrásně psanou německou žádost. Podepsali ji Antonín Pecha-rychtář, Josef Valenta-starosta, Jan Vystrčil-mladší starosta, Daniel Janečka, Jan Čech, Antonín Bařina a Jan Tomáš ve jménu celé obce vsi Horního Augezda. V žádosti stojí: Věž má stát přes 400 florinů podle rozpočtu. Bude potřeba 2 pece vápna, 100 tisíc cihel, 10 dubových kmenů, 15 trámů jedlových, 5 kmenů požezat na prkna. Avšak náš filiální kostel nemá žádný kapitál a my nejsme schopni při svých platech a robotách opatřit všecek potřebný materiál a sem jej dopravit. Žádáme proto, abychom mohli vypálit cihly na svém pozemku beze škody. Hlínu a písek obstaráme na vlastní náklad a pak necháme u nás cihly vypálit. Vydání 400 florinů na stavbu nejsme schopni sami unést a nemáme od nikoho podpory. Potřebný stavební materiál na postavení zvonice, zdarma milostivě darovaný, by byl vděčně přijat. Tak končí dopis ójeských představených.

Nedošlo asi k plné dohodě a patron dal jenom něco. Nová kostelní věž byla postavena svépomocí z cihel, vypálených ve starobylé cihelně na Kopanině a z kamene. Na vrcholek věže umístěn kovový znak se jménem MARIA a paprsky okolo. Emblém i báň byly pozlaceny. Na tu věž tedy vyzvedli a pověsili na dvouramennou stolicí vzácný starobylý zvon i nový větší. Zvonily pak spolu po 150 let. Za tu dobu se narodilo v Ójezdě 2734 dětí a bylo 2481 pohřbů. Za tu dobu proteklo korytem Juhyně mírně řečeno 50 miliard hektolitrů vody. Proč jenom ten převzácný zvon MARIA před první světovou válkou někde nezakopali, jako to udělali jinde?

Obnovení Farnosti

Podle církevní statistiky žilo r. 1772 v Ójezdě 342 osob přijímajících svátosti, ve Všechovicích na 376 osob, v Osíčku 147 v Býškovcích 257 v Bystřici 804. Ójezd nebyl tak malý, aby si nezasloužil obnovení vlastní fary a farnosti. Zvláště, když kostel byl tak důkladně opravený. Od r. 1768 stála naše obec několikrát v rebelii proti panství. Začala samostatněji vystupovat. Nevolnické poměry sblížovaly stále více Ójezd, Býškovice a Vítonice. Tyto obce měly společné zvláštní privilegium z r. 1658 a proto podobný osud, ale odlišný od ostatních obcí na Záhoří. To všechno vedlo ke snahám o obnovení fary. Už r. 1783 podali Óješáci žádost o zřízení samostatné farnosti. Byli odmítnuti. Opakovali svoji žádost a koncem r. 1785 byly obce Horní Újezd a Osíčko vyfařeny. Ve Všechovicích byl tenkrát farářem Aigidius Michl. Za obecní peníze byly zakoupeny tři nové matriky. Vydání je zapsáno takto: „Všečovickému faráři od tří matrik pro obec 4 zl 37 kr.“. Tyto nové matriky zakoupila všečovická fara a založil je první kooperátor Andreas Sygmund samostatně pro Ójezd už od začátku roku 1785, ovšem ještě pro filiální kostel. Obec je tedy od Všechovic odkoupila. Přirozeně jsou matriky německé. Rodná a křestní matrika: Za r. 1785 je zapsáno 17 narozených a pokřtěných dětí. Matrika má 261 stran s indexem a končí rokem 1867. Oddavková kniha: Za rok 1785 jsou zapsány 4 sňatky. Matrika končí r. 1894. Úmrtní matrika: Za r. 1785 je zapsáno 13 pohřbů. Matrika má 224 popsaných stran a končí r. 1894.

Prvním místním kaplanem byl Kašpar Reska, narozený r. 1748. Obec pro něho hned upravila kvartýr ve staré škole, ale tam umístěna pak jenom fara. Kaplan býval v čd. 5. Oprava je účtována takto: Za železné pruty do panáčkového kvartýru 2 zl 45 kr, kovářovi od správy toho kvartýru 3 zl 30 kr, za okna toho kvartýru 3 zl 45 kr, kamna 4 zl, činže od panáčkového kvartýru 5 zl. Kostel neměl ještě žádných peněz, náklady všechny proto placeny z obecní kasy. Ihned se však začalo jednat o stavbu nové fary. A téhož roku 1786 se začala stavět nákladem náboženského fondu nová kaplanka na tom místě, kde stojí fara i dnes. Podle údajů v pozemkové knize koupila obec stavební místo i se zahradou od Antonína Matušky, posledního svobodného dvořáka svého rodu na dvoře čd. 69. Avšak Antonín Matuška zemřel v lednu 1786 a dvorství dodržel od 10. října Jiří Kolář. A uchovalo

se v paměti lidu, že Kolář se bránil pustit to místo na stavbu. Leč komise prosadila svou. Příštího roku byla kaplanka z kamene a pálených cihel dostavěna a sloužila 110 let. Zakládající listina se však ztratila. Hledali ji r. 1806, ale nenašli. Fara byla přízemní stavba se 3 světnicemi, tedy stejně rozlehlá jako dnešní fara, ale byla nižší. I podlahy byly níže položeny. Domek pokryt šindelem. Po pouti r. 1790 zemřel náhle mladý kaplan Reska 14. Zářím na ucpání střev. Kuráci v Ójezdě spravoval opět kooperátor ze Všechovic. Od června 1791 do listopadu 1798 působil tu Florian Novák, místní kněz čili Lokal kaplan. Od r. 1793 byly zčásti upraveny jeho příjmy. Novák byl zřejmě obětavý a dobrý kněz. Za něho počaly stoupat odkazy z gruntů ke kostelu. První kostelní nadaci založil r. 1794 Pavel Symerský, otec dvořáka Václava Symerského čd. 69 a Martina Symerského čd. 44. Pavel složil 50 zlatých, aby za něho byla na věčné časy čtena jedna mše ročně v místním kostele. Zakládající listina česky: Ve jménu Nejsvětější Trojice, Boha Otce, Syna i Ducha Svatého Amen. Pavel Symerský, svobodný dvořák, podle ústního slibu a před svědky těmi pod datem 9. dubna 1794 sepsané poslední vůle, která došla zdejšímu soudu pod datem 28. června 1794 a téhož dne byla formálně zveřejněna, zřídil věčnou nadaci a k tomu daroval kapitál 50 zlatých, aby z ročních úroků po 4% mohl hornoujezdský kaplan sloužit za jejího dárce každoročně v místním kostele jednu svatou mši na věčné časy. R. 1794 byly dovezeny nové varhany a nový oltář. Toto zařízení kostela však nedočkalo naší paměti. R. 1800 byla postavena chaloupka pro mrtvé tělo, tj. márnice za 20 zl. A r. 1805 se dalo od krchova /hřbitova/ zedníkovi a za vepřovice 10 zl. Každoročně platila obec kostelním vartýřům/hlídačům/ 10-12 zl. Dne 24. září 1783 při velkém ohni shořela kněžská stodola, kde bylo obilí pro všečovického faráře. Tehdy dala obec na vystavění vyhořelé stodoly 20 zl. A r. 1796 na nové viechy 35 zl. Když odešel Florián Novák, zastupoval všečovický farář Antonín Dvořák. V květnu 1799 se stal místním kaplanem 57-letý Johann Černý. Jak a proč se dostal v tak pokročilém věku na zapadlou faru s hubenou prebendou, není známo. Varhanickou službu vykonával od r. 1788 školní učitel Filip Červek. Jeho předchůdce, mladičký Franz Matura nebyl varhaník, jenom vypomáhal při pohřbech. Ustanovovací dekret vydala Červkovi konsistoř. Jako učitel byl Červek podřízen ve všem místnímu duchovnímu. Musel ve všem poslechnout jeho pokynů a rad. Kostelníkem byl Josef Herník narozený r. 1756. Přišel do Ójezda ze Soběchleb a postavil si domek čd.1 na vrchním konci. Po Josefovi byl pak kostelníkem jeho syn František Herník. Na přelomu 18. a 19. Století ovládla němčina za Josefa II. všechny úřady. Všechna písemná agenda obecní, farská i školní byla vedena německy. Dokonce naše triviální škola je vykázána r. 1787 jako německá škola. Ale kromě kněze a učitele uměl v dědině obstojně německy sotva rychtář Pecha a jedna židovská rodina.

INVENTÁŘ KOSTELA Z R. 1806

Podle právního postavení, byla naše fara nesamostatná, pouze místní kaplanství, náležející k faře všečovické. Tak to bylo až do r. 1880. Z r. 1806 se zachoval svazek německých listin nazvaný „Inventarium betrefend die Oberaugezde Kaplaney“. Některé údaje z tohoto inventáře jsem už popsal.

K o s t e l.

Starodávný kostel z dob, které se nepamatují. Je 12 sáhů dlouhý, 3 sáhy a 3 střevíce široký. Obě věže i celý kostel pokryty šindelem. Dláždění z cihel a čtvercových kamenů. Pět oken, z nichž každé má jiné rozměry. Na zděném chóru varhany/starší pozitiv/. Tři z předních lavic byly určeny pro ženy. Kromě toho zhotoveno výhradně pro ženy 8 lavic po 3 místech. Oltář Panny Marie je postaven z pálených cihel a má tři kamenné schodky. Nad oltářem stojí zcela nový tabernákul a na něm soška ze dřeva zhotovená a alabastrovaná. Tato soška se uchovala dosud. Pochází i s tabernákulem z r. 1794, předtím byl oltář malovaný. BO. Dále je v inventáři po pořádku zapsáno vybavení kostela: Věci stříbrné, cínové, mosazné, ornáty a mešní roucha, kostelní prádlo, mešní knihy, zvony a tak dále. Nejmenší zvon umíráček, o váze 13 funtů, visí v malé věžičce bez nápisu a udání roku. Kostel nemá žádný majetek. Proto je zcela udržován Náboženským fondem. Inventář podepsal Johann Černý Lokal

Kaplan, Wáclaw Symerský kostelní hospodář a Josef Herník kostelník. Podepsali se vlastnoručně a každý z nich otiskl do červeného vosku svůj pečetní prsten.

Kaplanka

Byla postavena z Náboženského fondu. K farnosti patří 2 obce Oujezd a Osíčko. Pozemky: Kus pole, který koupila obec od svobodného sedláka Antonína Matušky čd. 69 asi 1 měřice 15 sáhů a zahrádka asi 1/8 měřice. Dnešní veliká farská zahrada se tehdy skoro celá orala. Kaplan také spravoval místní kasu chudých, do té šly jednak milodary a sbírky, příležitostné pokuty a taxa 1-2 floriny za povolení tanečních zábav.

Ke kostelu náleží: Horní Oujezd = 489 duší, Osíčko= 213 duší. Kostelní účet za r. 1807 je velice podrobný a dlouhý, proto ho nebudu uvádět. Z účtů je patrné, že kaplanovo hospodářství bylo velice přísně hlídáno. Obec tak podrobné účty nevedla, ba někdy vůbec žádné. R. 1808 byly opraveny varhany. Veliké opravy kostelních lavic v r. 1807 hradili většinou dobrodinci kostela. Dne 18. Zář 1808 zemřel Jan Černý na faře v 66 letech věku na sněť.

Léta 1808 - 1856

Po smrti Jana Černého administroval Jan Frecher do ledna 1809. Tehdy pak nastoupil Tomass Hagek/Hájek/ , už 59 letý místní kaplan. Psal do matrik rozřesenou rukou téměř nečitelně.

Zemřel tu 23. listopadu 1820 na slizní mrtvici. Po Hájkovi administroval Christian Wagner a František Schóny. Nový lokální kaplan Anton Schindler přišel v květnu 1821. Byl přísný němec a působil tu 15 let. Po smrti kaplana Hájka a po prozkoumání stavu budov vyzval krajský úřad vrchního v Lipníku, aby vrchnost přispěla na opravu kostela. Měla dát zdarma stavební materiál. Vrchní žádal již v únoru 1821 o schválení centrální hospodářský úřad. Nedostal však souhlas s poukazem, že se zároveň opravují kostely ve Šlaku/Slavkov asi 10 km severně od Lipníka/ a v Paršovicích. Vrchní na to znovu upozorňuje, že majetek kostela Horní Újezd je bezvýznamný a proto musí celou opravu hradit Náboženský fond, který je patronem. V srpnu odmítla vrchnost výpomoc s konečnou platností. Co se zamýšlelo opravit, nevíme, asi nová střecha. Antonín Schindler odešel v dubnu 1836. Více než rok pak administroval Karel Svačina. Byl to odvážný vlastenecký kněz. Některé údaje v matrikách psal česky, ačkoli bylo přísné nařízení vést matriky německy. Od září 1837 do října 1856 působil tu místní lokál Jan Zmařil. Více o něm není známo, ani kam odešel. Za 19 let působení Jana Zmařila se událo v obci mnoho závažných událostí. Nebyla to šťastná doba, i když do ní spadá zrušení poddanství a roboty. Ale dědina se rozdělila ostře na sedláky a hofery. Obec vedla vleklé spory o pozemky s vrchností lipnickou i všechovickou. Osedlí prožili několik ničivých živelních pohrom, dobytčí mor a veliký oheň r. 1852. Pro pohořelé se konala sbírka ve všechovické farnosti/tamní farář Jan Sklenovský/ a na výzvu c.k. místodržitelství v Brně i na celé Moravě. Místní kaplan Zmařil byl pověřen spravedlivým rozdělením sebraných peněz, celkem 507 zl , 2 ½ kr ve stříbře.

R. 1845 konečně došlo na opravu kostela. Patron dal pokrýt kostel i faru šifrem. Pro tuto těžkou krytinu bylo ovšem třeba udělat celou vazbu novou, včetně věží. Opravy byly tedy dost nákladné. Zato na vnitřní vybavení nedal patron skoro nic, obstaral jenom jeden ornát. Na náklady farníků byl vybudován v té době jediný vysoký hlavní oltář. Postavil jej r. 1854 za 200 zl šternberský mistr Franz Koblischke. Dobrodinci kostela obstarali také 1 pluvíál, 1 baldachýn aj. Náš chudý kostel dostával na krytí svých potřeb dále od Náboženského fondu 40 zl. ročně. Po ohni r. 1852 měl Zmařil svízele se staříčkým učitelem Kratzikem/ učil u nás r. 1836- 1857/pro jeho školní plat. Tyto svízele se po 4 roky nevyřešily. V prosinci 1856 také zastavil Náboženský fond příspěvek pro učitele a varhaníka 9 zl 24 kr za varhanickou službu. Přesto vycházel Zmařil s Kratzikem dobře a pokojně. Působili tu společně skoro 20 let k dobru obce. Oba byli umírněných názorů, lidový duchovní a lidový učitel. Od roku 1787 patřil Újezd k nově založenému děkanství v Soběchlebích. Avšak druhým děkanem po Matyáši Ferdinandu Kuntzerovi byl Karel Kuschnik/ Kužník/, farář kelecký. Také jeho

nástupce Franz Kafka a další soběchlebští děkani byli kelečskými faráři. Roku 1834 přejmenováno tedy děkanství na kelecké. R. 1799 založil nadaci 50 zl Josef Dohnal, recte Pecha sedlák čd 45. R. 1817 učinil nadaci 50 zl a na mše odkaz 50 zl Tomáš Studený, sedlák čd 14. R. 1822 nadaci 60 zl na 5% Jan Valenta, poslední sedlák svého rodu čd 3. R. 1835 odkázal 40 zl František Zela, sedlák čd 63. Téhož roku František Kostruch, selský syn čd 19, položil 40 zl. R. 1851 založila nadaci 40 zl Veronika Masařová z podsedku čd 64. R. 1854 složil 24 zl kaplan Jan Zmařil. R. 1858 Josef Plšek, kostelník a domkář čd 39 položil 20 zl na dobrý úmysl, aby měl děti. Téhož roku odkázal dvořák Antonín Rochla 150 zl. Josef Masařík, svobodný selský syn čd 63 odkázal 100 zl. Štefan Hradil, sedlák ve Vítonicích, odkázal 150 zl. R. 1862 Mariana Pechová čd 21 dala 145 zl a Jan Chlápek 140 zl. R. 1861 místní kaplan Pavel Barták odkázal 80 zl. R. 1864 František Chromec, hofer čd 44 založil nadaci 100 zl. R. 1866 nejmenovaný dárce složil 55 zl, aby za úroky byla každý rok čtena 1 tichá mše s varhanami za kněze Pavla Bartáka a pokoj jeho duši. Pozvolna se měnila chudíčká ójescká fara na faru zámožnou. Dosud měla ovšem jenom kapitál, žádný skoro nemovitý majetek.

Kněží rodáci

Z obecné zbožnosti na konci poddanské doby vyšel také první známý kněz, narozený v Ójezdě. Kanovník Dr. Josef Symerský, moravský církevní historik a církevní právník, je dosud nejznámější rodák ójescký. Narodil se 9. ledna 1831 jako čtvrtý z 11 dětí svobodného sedláka čd 69 Josefa Symerského. Matka pocházela z Paršovic, jmenovala se Josefa a byla dcera svobodného sedláka Jakuba Vavříka. Rod Symerských přišel do Ójezda z Býškovic. R. 1780 byl sezdán 26-letý Martin Symerský s Veronikou, vdovou po Josefu Vašinovi čd 44 a stal se svobodným sedlákem. Měli spolu 4 dcery a dvorství převzal r. 1802 jediný nevlastní syn František Vašina. R. 1792 se přiženil na Matuškovu dvorství čd 69 teprve 15 letý Václav Symerský. A jeho prvorozený syn Josef byl otec obou kněží, Josefa i Antonína. Ale třetí bratr Jan narozený 1835 zdědil dvorství a oženil se r. 1855 s Františkou Mikulíkovou, selskou dcerou ze Lhoty Radkovy. Téhož roku, kdy měla Františka svadbu, narodila se její sestra Antonie a ta se provdala r. 1875 za Františka Kostroucha, sedláka čd 19, zemřela r. 1931. Josef Symerský vystudoval s vyznamenáním gymnázium v Kroměříži a teologickou fakultu v Olomouci. 22. června 1855 byl vysvěcen /byly to první známé primicie v Ójezdě vůbec/ a už po 5 letech získal doktorát teologie. Působil 1855-1857 v Želechovicích, 1857-1858 v Olomouci u Sv. Michala, 1859-1863 v Olomouci u Sv. Mořice. Byl také polním kurátem. Od 25. června 1863 byl řádným profesorem teologie a docentem církevního práva na bohoslovecké fakultě v Olomouci. V letech 1867, 1873, a 1878 byl děkanem této fakulty. Měl mnoho funkcí v konsistoři a v arcibiskupské radě. R. 1881 žádal o ustanovení „zum Olmutzer Domherrn“, tj. dómským farářem. Jeho žádost je doložena mimo jiné doporučujícím listem kardinála arcibiskupa knížete Furstenberka. Symerský se stal kanovníkem a usiloval o arcibiskupský stolec. Dokázal z církevního práva, že vysoké církevní hodnosti nemusí zastávat vždy jenom šlechtic, ale může jich dosáhnout také kněz z lidu. Tato myšlenka nepochybně svědčí z mnoha jinými, že Symerský byl relativně pokrokový duchovní. Ve volbě nového arcibiskupa byl tehdy úspěšnější Dr. Theodor Kohn, rovněž muž z lidu. Arcibiskupem byl zvolen Dr. Theodor Kohn r. 1892. Josef Symerský zemřel v září 1896 a v německočeském úmrtním oznámení, které vydala konsistoř čteme: Tělesné pozůstatky zemřelého budou dne 16. září 1896 o 2 hodině odpoledne v Týně slavnostně vykropeny, do Olomouce převezeny, ve čtvrtek dne 17. září o 9 hod. dopoledne z residence číslo 13 /kanovníká ulice/ do metropolitního chrámu Páně převezeny, načež po smutečních obřadech na městském hřbitově olomouckém ve vlastním hrobě k věčnému odpočinku uloženy. Odtamtud byly pak ostatky v kovové rakvi převezeny roku 1912 do Ójezda a uloženy do rodinné hrobky před bočními dveřmi kostela na starém hřbitově. Spis kanovníka Dr. Symerského je uložen ve státním archivu v Olomouci pod č. 1160. Je to krabice s mnoha listinami, diplomy, dopisy, vydanými brožurami, knihami atd. Většinou jsou německé a latinské, jenom vzácně české. R. 1867 vydal Symerský v Olomouci – přeloženo: Postup katolického duchovního olomoucké arcidiecéze při změně náboženského vyznání a smíšených manželství. R. 1868 vydal Symerský v Olomouci u Františka Hendrycha

latinskou příručku o dějinách kostelů. Téhož roku tam vydal české „Primiční kázání „ a svoje hektografované přednášky. Na Silvestra r. 1869 večer měl u sv. Mořice německé kázání, které vydal pod názvem „ Was ist der Mensch“= Co je člověk. Varuje před silným materialismem současných dní, dovolává se německého myslitele a básníka J.W. Goetha a cituje z jeho Fausta. V německém spise s převodem do češtiny z r. 1874 hájí symerský právo vojenských osob na sňatek, které státní právo omezovalo. Uvádí důvody mravní, právnícké i církevní pro toto právo. V pozůstalosti dále jsou výstřižky z novin, dopisy od farářů a kooperátorů, kteří se obraceli na kanovníka s prosbou o radu a poučení, jsou tam dále pohlednice, obrázky, různé památky, pouťové osobní věci atd. Kanovník Dr. Josef Symerský byl uznávaným znalcem církevního práva. Byl však také prvním známým ójesckým rodákem s vysokým vzděláním a akademickým titulem. U kolébky jeho vzdělání stáli učitel František Gracik na triviální jednotřídní škole a farář lokalista Jan Zmařil. Vysoká vědecká hodnota, které Symerský dosáhl, je obdivuhodná i proto, že jeho rodina nepatřila k nejvzdělanějším. Jeho děd se až do r. 1807 podpisoval jen třemi křížky. Druhým knězem rodákem byl Josefův bratr Antonín Symerský, narozený 17. prosince 1847. Působil v Oseku a jako kanovník Msgre a děkan byl slavnostně instalovaný 21. října 1910 za faráře v Hranicích. Zemřel však již r. 1913 na apoplexis ve věku 66 let a pohřben ve svém rodišti Ójezdě k bratrovi do rodinné hrobky.

Další kněz byl František Pala z čd 45 narozený 14. května 1849. Jeho děd Jan Pala bojoval v napoleonských válkách, otec Jan byl sedlákem. Matka Anna byla Olivova z Osíčka. Dali svého prvorozeného syna na kněze. František Pala byl farářem v Otrokovicích. Zemřel r. 1938 na odpočinku v Kvítkovicích a tam je pochován. Na vysokém pomníku při zadní zdi hřbitova má nápis už málo čitelný: ZDE V PÁNU ODPOČÍVÁ V.D.P.P. FRANTIŠEK PALA, ARCIB/RADA A FARÁŘ V OTROKOVICÍCH.

Prvorozeného syna Františka, nar. 1853 zasvětili kněžství František Neskora, sedlák čd 20 a jeho žena Marie, rozená Motalova z Vítonic. František Neskora byl r. 1880 kooperátorem ve Vrchním Újezdě, okres Lipník.

Pátý vysvěcený kněz byl František Tomeček, naroz. 1861. Byl farářem na velehradě a tam zemřel r. 1943. Byl rovněž nejstarší syn Jana Tomečka sedláka čd 9 matka Marie byla Machurova . František Tomeček byl členem Tovaryšstva Ježíšova.

V r. 1919 byla v Horním Újezdě primice dp. Antonína Ondrouška. Naposled byl farářem v Žeranovicích u Holešova, kde zemřel v r. 1952 a byl tady pochován.

1949 byla v Horním Újezdě primice dp. Josefa Pikny – byl pak administrátorem v Kvasicích. 2. července 1972 byla v Horním Újezdě primice Jaromíra Plachého. Narodil se 28.9.1944 ve mlýně v Horním Újezdě. Otec Jindřich Plachý, matka Ludmila – rozená Rochlova čd 70. Narodil se jako třetí ze 6 dětí. Po vystudování hudební konzervatoře byl hudebníkem v orchestru v Mariánských Lázních. Potom se však rozhodl pro životní dráhu kněze, řeholníka řádu sv. Dominika – řádu kazatelů. / Česlav Jaromír Plachý O.P. Studoval nejprve v Litoměřicích a studia dokončil v Olomouci. Světitelem byl Štěpán Trochta – biskup Litoměřický – 1.7. 1972 v Olomouci. Primiční mši měl v Horním Újezdě 2.7. 1972 v 10 hodin. Primice nebyla ONV Přerov povolena na prostranství za kostelem, ale pouze ve dveřích kostela. Bylo to pro veliké shromáždění lidu místo malé. Kazatelem byl dp. Vincenc Šalša – administrátor ve Všehovicích. Dnes si takové omezování a nesvobodu už ani neumíme představit. Jaromír Česlav Plachý nastoupil jako kaplan 1.8. 1972 v Ostravě-Vítkovicích. 14.5.1978 končí a odchází do Štramberka, kde působí do 30.4. 1983. Je mu však odebrán státní souhlas, proto nastupuje do práce v podniku Inženýrské průmyslové stavby Praha / staví Metro /. 1.9. 1984 - 28.2. 1990 je farářem v Zubří. 1.3.1990 – 30.6.1996 Uherský Brod-Nezdenice. Od 1.8.1996 je na poutním místě Jablonné pod Ještědem. 15.7. 2000 nastupuje do Olomouce. 17.11.2003 nastupuje do Prahy- Staré Město Husova 8 vedle Betlémské kaple v kostele sv. Jiljí. Pak znovu je v Jablonném pod Ještědem a nyní je opět v Uherském Brodě.

OD KONKORDÁTU PO HOENYHO

Rakouský stát uzavírá 18. srpna 1855 s katolickou církví konkordát, dohodu o svornosti. Po odchodu kaplana Zmařila administroval tu Pavel Barták a byl ustanoven i místním kurátem. Narodil se r. 1811 v Moravičanech, vysvěcen byl r. 1836. Není známo, kde působil předtím, než přišel do Ójezda. Tady působil necelých 5 let. Dne 27. září 1861 zemřel na faře. Od října 1861 do února 1862 administroval Franz Fiala a v březnu přišel Karel Hoeny. Barták byl bezpochyby dobrý a horlivý kněz. Na neštěstí pro obec a pro školu, odešel roztrpčený dlouholetý učitel František Kratzik. O školu v Ójezdě se nikdo nezajímal, tak vyučoval sám Barták. Až počátkem roku 1858 se našel Tomáš Krejčíř, který byl pouhý varhaník, bez učitelského vzdělání. Ačkoliv působil na školách už 29 let, byl u nás ustanoven provisorem, tedy prozatímním učitelem. R. 1861 kněz Barták umírá na faře. Nastoupil za něj Franz Fiala a byl tu do února 1862. V těchto časech sedláci bohatli a stávali se marnotratnými. Potom v 70 letech přišly rány osudu: neúrody, oheň, dlouhá hospodářská krize. Postihly všechny, nejvíce však chudinu. Od r. 1861 začaly národní poutě na sv. Hostýn. V březnu 1862 nastoupil Karel Hoeny, původem z německé rodiny, byl zván Hejný či Hajný. Přišel na naši faru jako lokální kaplan. Narodil se 25.5.1821 v Šešůvce na Moravě. Byl tedy už zralý zkušený kněz. Karel Hoeny působil u nás dosud nejdéle ze všech kněží, více než 28 let. R. 1880 dostal osobní titul faráře ójesckého. Tím povýšena ójescká lokalie na faru. Hoeny byl lidový kněz. Žil s celou vesnicí v míru, ačkoliv německého původu, byl dobrý vlastenec, člověk velmi vzdělaný. Začal r. 1867 psát matriky česky, krásným písmem a ušlechtilým jazykem. Měšec měl většinou chudý, neli prázdný. Třebaže byl ójesckému kostelu kdysi odkázán celý grunt, musel Hoeny pro jedinou krávu, kterou choval, najímat louky a pole. R. 1871 dlužil obci nájem z role pod Hájem za 3 léta – činilo to 15 zlatých. Z r. 1869 pochází první česká nadační listina pro náš kostel. Nadační listina je z Osíčka a zní:

Ve jménu Nejsvětější Trojice, Boha Otce i Syna i Ducha svatého. Amen. My níže psaní kostelní představení a zádušní správcové vyznáváme, že při našem farním chrámu Páně Narození M Panny ve Vrchním Oujezdě od Františka Kosaka sedláka z Osíčka za jeho živobytí nábožné záduší bylo založeno a k tomu cíli kapitál per 70 zl. R.č. v štatním úpisu dlužním co mešné záduší Františka Kosaka a tergo zlašť spodilem 70 zl r.č. vinkulovanem pod čís. 338 zdne 1. ledna 1869 na 200 zl r. měny a pet uroku ze sta v minci kovové zádušního fundu dotčeného chrámu Páně odevzdán jest každého roku následující povinnost konala a sice: Jedna tichá mše svata spruvodem varhan za zemřelé rodiče zakladatele totiž: Jana Kosaka a jeho manželku Annu. V Osíčkach dne 6. kvetna 1869.

Nadační jmění kostela činilo už jen z Ójezda nejméně 1400 zl, uložených na 5% úrok. Roku 1897 provedla konsistoř Olomouc na všech nadačních listinách přepočítání na novou měnu. Založení nadací souvisí se zbožností našich předků, smrtí, nemocí a uzdravením. Při vyhledávání pozemků z 26. listopadu 1880, číslo 37 bylo vtěleno vlastnické právo ve prospěch katolické fary Horní Oujezd na: stavební parcela č. 57 – zahrada. Ve prospěch kostela parc. č. 60 „ Katholische Pfarrkirche zu ST. Maria Geburt samt Friedhof“./ Pozn. Kostel byl r. 1771 – 1786 očíslován domovním číslem 74. Potom však bylo zrušeno a čd 74 přiděleno nové Matuškově chalupě mezi čd 21 a 22 ./

V neděli 20 března 1882 slavila celá obec i okolí velice okázale 20 let působení Karla Hoenyho, svého oblíbeného kněze. Přišli Osečtí s hudbou v čele, přijeli okolní faráři, sešli se kněží rodáci. Od děvčat dostal pan farář rochetu, od žen kleriku, od školní mládeže kvadrátek. Večer byl lampionový průvod, učitel Škrabal měl slavnostní řeč a po něm Hynek Pospíšil z Vítonic. „Národní dělo hřmělo“, tj. střílelo se z obecního hmoždíře. V pondělí 21. března měl děkan František Vaculík z Hustopeč slavnostní kázání. Pořadatelé celých slavností byli řezník Antonín Koryčánek a školní učitel Antonín Škrabal. Stálo to hodně peněz, ale představenstvo obce se neštítlo žádných obětí peněžitých, jak píše současník a pořadatel.

Farář Karel Hoeny odešel v srpnu 1890 na odpočinek a žil pak v Bystřici. Příležitostně však vykonával v Ójezdě obřady ještě r. 1894. Není známo, že by za jeho působení se něco podstatně změnilo v kostele či na faře. Škola v tom období neměla stálého učitele. Takový stav trval až do příchodu mladého učitele Antonína Škrabala roku 1881. Varhanickou službu konal od r. 1862 učitel Skopal, od r. 1870 učitel Strouhal a od r. 1875 Jan Burda až do r. 1895. Po něm pak Antonín Škrabal. R. 1888 se odškolilo Osíčko a od té doby chodili óješčí faráři i na oseckou školu vyučovat náboženství. Někdy po r. 1880 se přestaly orat záhony pole východně od fary a založena tu ovocná zahrada. .

LÉTA 1890 - 1913

V dědině proběhla silná vlna vystěhovalectví do Ameriky. Dědina byla stále i roku 1906 čistě zemědělská. Tato léta jsou vyznačena činností dvou kněží: Welnera a Jiříčka. 1906 založena lidová strana. Ve středu 13. srpna 1890 přijel do Ójezda nový farář, 45-letý Jakub Welner. Odpoledne mu vyšel vstříc k Drholci veliký průvod družiček a lidí v čele se staříčkým DP Hoenym. Příštího dne vyprovodili farníci také jeho až k Drholci a tam se s ním rozloučili. Welner byl jmenován lokálem avšak měl státem přiznanou konguru jako farář. Jakub Welner se narodil 25. července 1845 ve Chvalnově. Jeho otec Josef Welner byl spolumajitel skály, matka Františka byla rozena Drábková z Chvalnova. V paměti lidu se zapsal Jakub Welner jako lidumil bez hranic, který sám na sebe zapomínal, až podlehl nouzi. Nejednou šesták, který by Welner potřeboval pro sebe, vymámil od něho často deklasovaný ničema a propil jej někde v hospodě. Dobrotivý farář viděl bídu těch ubožáků a chtěl jim pomoci. On věřil, že pomůže a dával, až upadl do dluhů, nouze těžké nemoci. Welner zemřel po delší nemoci v pondělí 7. května 1894 podle ohledacího listu na kurděje. Podle svědectví lidí, kteří ho dobře znali a měli rádi, umřel náš farář z hladu. Po dobrém člověku a vzácném knězi zůstal skromný pomníček, pořízený z milodarů. Dobře a po právu jej při rušení starého hřbitova přenesli na čestné místo na nový hřbitov. Ójezd byl v té době v nejhlubším úpadku a bídě. Vystěhovalectví a zadlužování gruntů dosáhlo vrcholu. Welner byl až úzkostlivě poctivý v opatrování svěřeného majetku, ale lehkomyšlný ve věcech vlastního majetku a potřeb. Rozdal šaty, které mu koupili dobrodinci, když viděli, že chodí v ošumělých a sám chodil dále v ošoupaných. Rozdal celou konguru svoji – 700 zl ročně. Jakub Welner měl pokrokové názory a psal důsledně latinkou. Působil na lidi četbou, zpěvem a hudbou. Založil čtenářsko-pěvecký spolek zvaný Cyril. Spolek Cyril nebyl úředně přihlášen, avšak v dědině i okolí zanechal dobrou paměť. Spolková místnost byla v čísle č. 55 ve světnici vedle nálevny. R. 1892 pořídil Welner novou křížovou cestu do kostela. Vysvětil ji generální vikář Dr. Jan Pánek. Originál reverzu je v konsistoři Olomouc, opis na našem farním úřadě. Po smrti Jakuba Welnera administroval Josef Harna, který vypomáhal už za Welnerovy nemoci. Začalo se mluvit kriticky o stavu kostela a zvláště farní budovy. Úřední protokol, sepsaný 14. června 1894 strašně ubohou češtinou. Komise zjistila následující závady:

1. Stropy jsou většinou zšeřelé a musí být nové.
2. Podlahy v obou světnicích jsou chycené hubkou a zpráchnivělé, musí být nové
3. Dveře mezi světnicemi i s futry jsou stářím práchnivé a musí být nové.

Okna, kamna, komíny, schody, vazba, břidlicová střecha, palachový strop v chodbě, záchod, komínový plášť, plot atd. celkem 15. bodů. Je potřeba zvednout podlahy o 80 cm zvýšit stropy na 3,5 m. Chatrný stav nelze klást za vinu zemědělskému faráři, ale jejímu stáří.

Potud protokol komise. Fara stála už 100 let, a ačkoliv byla několikrát opravena, nebylo na ní trámu zdravého. KKV/ = kostelní konkurenční výbor/ souhlasí s opravami a uhradí svůj díl nákladu. Zároveň prosí, aby se v kostele daly nové boční dveře a nové schody na chór a k repositoriu nad sakristií. Aby se zhotovila nová zpovědnice. Protokol podepsali: předseda KKV Josef Pala, místopředseda František Zábranský/z Osíčka/, Josef Bařina, Josef Machura, Leonard Trhlík- výbor ; administrátor Josef Harna a dále zástupce patronátu a okresního úřadu. Josef Harna odešel 12. října 1894.

Od 3. října 1894 ustanoven farářem Bedřich Jiříček. Nastoupil 10. října.

Bedřich Jiříček se narodil 14. března 1858 v Kelči. Jeho otec Josef, nar. 1831, byl syn Františka Jiříčka, tesařského mistra v Kelči a jeho manželky Karolíny rozené Čápovy z Bránek. Matka Františka, nar. 1833, byla dcera Františka Charváta, stoláře v Kelči a

Veroniky, rozené Urbanec. Oba rodiče DP Jiříčka žili tu se synem a umřeli na faře. Otec r. 1907 – matka 1910. Jiříčkova rodina v Kelči byla rozvětvená. Farskou hospodyní se pak stala Štefanka Blahova, narozená 1884 v Lužici. Její otec František Blaha byl kovář a od r. 1905 domkář čd 27 v Ójezdě. Do r. 1905 tu sloužila Aloisie Pechová a vdala se toho roku za řezníka Antonína Koryčánka. Na faře měli za rodičů DP Jiříčka dosti velké hospodářství: 3 krávy, 1 sele a 18 slepic. Za pacholka tu byl Josef Ludka, později sedlák čd 9. Když umřeli rodiče, přestal farář Jiříček chovat dobytek a pole dal do nájmu. R. 1912 choval už jenom 12 slepic. Starou faru zbořili r. 1895. Na stejném místě a na stejných základech postavili bez izolace novou, dosud stojící budovu. Kamene z bouračky znovu použili. Už pouť toho roku slavil farář Jiříček v nové faře, neboť byla dokončena 7. září 1895. Stavbu provedl Otto Zeman, stavitel v Bystřici p/H. Celkový náklad činil 5338 zl 85 kr. Stavitel ručil kaucí za bezvadně provedenou práci-stavbu. Po dvou letech, byla tato kauce v plné výši uvolněna. Při stavbě byli ovšem zaměstnání také místní řemeslníci. Třetí farní budova v Ójezdě stojí dodnes. Též na kostele postupně provedeny některé opravy. R. 1896 se vyměnila dlažba a postavena část hřbitovní zdi. Nová dlážka zbudována z darů Barbory Zábranské z Osíčka. Staré šlety si odvezl Josef Olivík z Osíčka. Začátkem r. 1903 usnesl se KKV, by se kostel vápnem olíčil a omítka opravila a že obě obce ponесou náklady na uvítání slavné Nejdůstojnější Knížecí Arcibiskupské Milosti. Slavná generální visitace byla v pondělí 20. dubna 1903. Vykonal ji první Olomoucký arcibiskup, který nepocházel ze šlechtického rodu. Jeho Excelence Kníže Dr. Theodor Kohn. Ten knížecí titul byl spojen s jeho církevním úřadem arcibiskupa.

Dr. Theodor Kohn byl zvolen r. 1892. Byl štědrý milovník umění a vybavil vzácnými díly kroměřížský zámek. Byl také znamenitý hospodář, známý svou šetrností a přísností. Zavedl na statcích pořádek. Óješčí jej slavně vítali. Toho 20. dubna mu vyjeli do Všechovic naproti. Banderium 20 mladíků jelo na vyšňořených koních. Byl krutý mráz a vysoké závěje sněhu. Arcibiskup se proto opozdil o půl druhé hodiny. Zkouška z náboženství dopadla velmi dobře. Po ní bylo biřmování. Po 3 hod. odjel arcibiskup zpátky do Skaličky. Dr. Theodor Kohn se 12. března 1904 svého úřadu arcibiskupa vzdal.

R. 1907 dne 13. června se biřmovali óješčí ve Vítonicích a svátost jim udělil nový arcibiskup Dr. František Salesius Baur. Ten zavedl na arcibiskupských panstvích češtinu. Za DP Jiříčka byly pořízeny nové varhany za celkovou sumu 2000 korun. Skutečný nástroj, nikoli už jen pozitiv. Postavil je v srpnu 1903 Matěj Strnisko, varhanář z Uherského Hradiště. Varhany zaplacený úplně z milodarů tří dárců: Petronila Kulhejmová, žena učitele a spolumajitelka gruntu čd 67 zemřela r. 1898 a odkázala 700 k; Veronika Hradilová, vdova po sedláku čd 60 zemřela r. 1901 a odkázala 100 K; Zábranská Barbora z Osíčka odkázala 1100K. Peníze byly uloženy na úrok a ten vynesl 100 K. O pouti r. 1903 zasedl tedy pan nadučitel Škrabal na vysokou lavici bokem k oltáři a staříček Petráš šlápl do měchů. Ve školní vizitační zprávě z 29. ledna toho roku stojí: Nadučitel jest varhaníkem, což mu v činnosti školní nepřekáží. Za r. 1899 schválil pro něho KKV služné 140 zl. Za to hrál denně na mši, v neděli na dvou a na požehnání. Kostelnická služba přešla do Plškova rodu. Do r. 1899 byl kostelníkem Josef Plšek, domkář čd39. Ten vybíral ještě koledu, jak bylo od starodávna zvykem. Od r. 1900 byl kostelníkem jeho synovec a nástupce na chalupě Valentin Plšek. KKV se usnesl při jeho nástupu, že novému kostelníkovi se má dávat za zvonění táže služba jako dříve, totiž 25 zl a příplatek od Osíčka 2 zl a od Oujezda 3 zl jako náhrada za to, že nyní ubývá mu vedlejší příjem bývalý ze sýpky, vajec, koláčů atd, dávaných dříve od jednotlivců. R. 1900 se opravila adozdívala farská studna. Daly se udělat obě kované brány ke hřbitovu, odstraněné r. 1872. Jednu vykul kovář Karel Zábranský, druhou Fišer z Osíčka. Každá brána stála 62 zl 51 kr. Celý rozpočet KKV na ten rok činil 447 zl 99 kr, na Ójezd připadlo vždycky 70 % vydání a na Osíčko 30 %. R. 1901 položeny nové stříšky na budky kostelních hlídačů a nová podlaha do nich. 11. září 1905 ujednala obec pravidelnou opravu střech na veřejných budovách /kostel, fara, škola, obecní hostinec a špitál – na 6 let s Františkem Zatloukalem, pokrývačským mistrem v Bystřici. Roční paušál činil od kostela a fary 17 K. V srpnu 1905 dána do kostela barevná okna za 750 K z milodarů, jména dárců jsou na nich vyznačena. V srpnu 1907 postaven nový oltář. Umělecky proveden v odborné škole ve Valašském Meziříčí. Původně měl být celý z mramoru. Avšak když už byl rozdělaný, umřel kamenický sochař Jan Řezníček

a nenašel se jiný, kdo by oltář z mramoru dokončil. Hotové kusy se vzaly za 480 K a oltář byl dokončen ze dřeva. Odborná škola dostala 1260 K. Zároveň pořízena nová cenná monstrance za 600 K. Je stříbrná v ohni pozlacená. Zhotovil ji mistr zlatník Jan Staněk z Prahy. Také oltář a monstrance a ještě další věci pořízeny z milodarů. Nejštědřejší dávkyní vůbec, byla Barbora Zábranská z Osíčka. Věnovala na kostel 10.200 K! R.1910 činila varhanická služba 280 K, kostelníková služba 70 K a stráže noční 86 K. Konali je Jan Roháček a Jan Pecha, zvaný Chalupa, oba vojenští vysloužilci. Od r. 1912 byly kostelní předměty pojištěny u Terstské pojišťovny za roční prémii 20 K 60 haléřů. Tím také skončila mnohaletá služba kostelních vartýřů, které platila až do r. 1880 obec, potom KKV. DP Jiříček rozmnožil také kmenové jmění kostela. Přikoupil také nějaké pole. Ójescká fara už nebyla tak chudíčká, jak bývala po více než 100 let. V době zemědělské krize/ asi r. 1899/ přikoupil farář Jiříček od bývalého dvorství čd 69, které držel jako hospodář František Vyňuchal, 42 měřic pole. Pole bylo hned za kostelem až k libosvárské hranici, ale později vyměněno za jiné. Od r. 1906 bylo skoro všechno v pachtě. DP Jiříček založil r. 1896 archiv farních písemností a začal psát farní kroniku. Starší kroniky není. Byl člověk vzdělaný a výtečně znal nejnovější poznatky přírodních věd. Jeho koníčkem byla astronomie= hvězdářství. Zkameněliny, vesmírná tělesa a zákony jejich pohybu, nové objevy vědy a všecko ostatní chápal přirozeně jako důkazy Boha stvořitele. Vydal o tom tiskem českou knížku „ Po stopách Boží prozřetelnosti“. Pamětníci jeho kázání a hodin náboženství ve škole vzpomínají, jaký živý ohlas a podivení budily Jiříčkovy příklady z přírody, pravěku a vesmíru. Po nesnášenlivých politických bojích v dědině odchází DP Jiříček i se svou hospodyní Fankou 15. února 1913 na faru do Vlachovic. DP Jiříček zemřel 3. května 1926 v kněžském útulku v Loučce u Choliny. Do takových poměrů přišel 1. Června 1913 nový farář Antonín Solař. Do jeho příchodu administroval u nás Rudolf Zásměta.

Antonín Solař se narodil 1. října 1870 v Sovadině. Jeho otec František Solař byl rolník, matka Josefa byla rozená Hradilova. Do Ójezda se přistěhoval nový farář se starší hospodyní. Tu však brzy propustil a přijal Filoménu Náplavovou, nar. 1895 v čd 46. DP Solař působil u nás až do své smrti, déle než 24 let. Svým vzděláním nedosahoval P. Jiříčka, ale předčil ho v mnohém směru zas praktickými stránkami svého života a působení. Dosáhl v pozdním věku / r. 1933 titulu „ skutečný arcibiskupský rada“ a byl na tu hodnost nesmírně hrdý. V té době už vážně churavěl po přechozené chřipce, jak sám píše a byl jednou nohou v hrobě. Ale ta radostná zpráva, kterou mu sdělil při generální vizitaci 27. dubna 1933 světící biskup Stavěl, vlila nové síly nemocnému knězi. Pan rada zemřel 4. září 1937 na hořečnatý zánět plicního laloku, puknutí srdce. Pochován je ve svém rodišti. Koncem 1. světové války a těsně po ní sloužil mše u bočního i u hlavního oltáře P. Alois Ficek, bývalý farář v Blazicích. Žil od srpna 1917 na odpočinku na své usedlosti Drholec. Když se pak stal arcibiskupem Dr. Stojan, zakázal P. Solařovi nechat P. Ficka sloužit. Fara ójescká byla malá ale zámožná. P. Solař rozvinul neustálé podnikání , opravy v kostele i na faře. Příčiněním P.Solaře, byla v Ójezdě založena brzo po jeho příchodu rajfajzenka – záložna. Plně se rozvinula až po roce 1919. Válečné strasti a ztráty přiváděly u nás znovu lidi do kostela více než dříve. Tak zůstalo i potom. Misie ve dnech 14. – 22. prosince 1919 se nezúčastnilo z dědiny jenom 5 osob. Ójezd zůstal i po válce katolickou dědinou se silnou náboženskou tradicí a hromadnou účastí na bohoslužbách. V těžkých poválečných dobách v červenci až září 1919 se bez povolení postavily nové hospodářské budovy. Kolaudace byla 20. března 1922. Tak se stala malá ójescká fara jednou z nejbohatších a nejlépe vystavěných far na Záhoří. R. 1920 projednány účty za válečná léta. Zároveň bylo usneseno rozšíření hřbitova na jaro 1921, k čemuž ponechá farář dobrovolně část přilehlé zahrady, takzvaný Včelínek. Roku 1922 byla provedena zevnější oprava kostela. Hlavní chrámová římsa byla obnovena, kamenný schod před hlavním vchodem, betonové patky kol kostela, dveře do kostelní budovy, schody dílem opraveny, dílem znovu zřízeny. Znovu zřízena ohradní zeď kolem hřbitova a omítnuty vchodové pilíře atd.. P. Solař napsal r. 1927: Vymalovány oltáře, kazatelnice a křtitelnice, očištěny oltářní obrazy, zbudován nový lustr, věčná lampa, zvonek ku sakristii, sochy sv. Cyrila a Metoděje.

Varhaníkem byl od r. 1920 mladý Josef Masařík. V r. 1928 sundány obě báně. Veliká báně obsahovala kousek papíru, na němž poznačeno, že r. 1826 panoval veliký hlad. Malá báně

byla už neupotřebitelná, děravá. R. 1928 provedl P. Solař další opravu fary. R. 1929 usneseno opravit varhany. R. 1935 vymaloval Strnadel kostel. R. 1936 vytesali Tomáš Dvořák a Jan Jež z Rajnochovic 17 schodů ke kostelu za 1400 Kč i s krycími plotnami. Schody jsou ze stejného kamene z Čerňavy jako schody na Hostýně. Všechno se chystalo k velikým slavnostem. Na veliké věži totiž zůstal jediný méně kvalitní zvon z roku 1764. Za první války byly zrekvírovány pro účely válečné, cínové píšťaly z 1 ½ rejstříku varhan a zvon MARIA, obojí odvezeno 23. ledna 1918. Naváženo 35 kg cínu a kostel za něj dostal 525 Kč. Vzácný zvon o váze 95 kg vykoupen za 380 Kč. / Metrák rži se v té době platil 600 Kč.

12. dubna 1936 se tedy světily 2 nové zvony. Světil je Msgre Jan Stavěl, světící biskup olomoucký, za sněhu, deště a vichřice. Novou třiramennou stolicí vytesali z dubu skáceného na Skalce bratři tesaři Josef a František Macháčkoví. Oba zvony byly pořízeny z milodarů. Stály 11.840 Kč. Byly bronzové, slitina obsahovala 78 % mědi a 22% cínu. Zvony ulila firma Rudolf Perner v Suché Vrbné u Českých Budějovic. Se starým zvonem Michalem a s umíráčkem vyladil nové zvony DP Navrátil z Kroměříže. Větší zvon o průměru 95 cm a váze 510 kg, byl zasvěcen ke cti Marie Panny Svatohostýnské a nesl nápis: „ MARIA PANNŮ, OCHRÁNKYNĚ MORAVY, ZŮSTAŇ MATKOU LIDU SVĚMU! Tak měl náš kostel znovu zvon MARIA. Druhý menší zvon o průměru 63 cm a přes 130 kg těžký měl nápis: „ SVATÝ ANTONÍN PADUÁNSKÝ, ORODUJ ZA NÁS!“ K dlouhému výčtu činnosti DP Solaře sluší připojit aspoň ještě jednu. R. 1928 založil na přání biskupa Stavěla farní odbor Charity v Újezdě Horním, zvaný LUDMILA. Spolek povolen 9. května 1928 a 29. května se konala ustavující schůze. Za předsedu zvolen DP Solař. Místopředsedou zvolen Antonín Rochla, jednatelem Antonín Sanitrák, pokladníkem Jan Ondroušek, všichni byli členy obecního zastupitelstva za stranu lidovou. Podle stanov platili řádní členové ročně 10 Kč, přispívající 6 Kč. Osvědčení o právním trvání spolku vydala r. 1928 zemská politická správa v Brně. LUDMILA měla své vlastní velmi ozdobné razítko. Charita navštěvovala nemocné a chudé podporovala. Každoročně konala sbírku pro Carolineum v Lukově. R. 1932 tam odeslala 8 metrů rži, r. 1933 poslala 5 pytlů zemáků. LUDMILA měla celkem 57 členů, z toho 13 z Osíčka. Činnost skončila rokem 1938.

R. 1938 / druhá světová válka a socialismus

R. 1938 začala sedmiletá tragedie národa. R. 1938 pukl na malé věži umíráček. Náhradní, dovezený z Rajnochovic, protože tam se nehodil svým tónem, neladil ani u nás s ostatními zvony. Ale za humny byla válka. R. 1941 se konal soupis zvonů z bronzu. A 24. dubna 1942 odevzdány oba nové zvony do Bystřice, MARIA i ANTONÍN. Z věže je sdělal a odvezl stavitel Matuška za odměnu 806 Kč. Fara dostala jenom potvrzenku. Už podruhé tedy osaměl na naší věži všední zvon Michal z roku 1764. Po DP Solařovi působil u nás kooperátor František Kyselák a administrátor Rudolf Jambor. Od 1. ledna 1938 ustanoven nový farář Alois Řezníček. Narodil se 17. ledna 1887 ve Stařechovicích v Čechách, ordinován byl 5. července 1911. K nám přišel z Jasenné. Avšak jeho nástup se opozdil o celý měsíc, takže se po knězi sháněli farníci i děkan. Bylo totiž takové množství sněhu a ledu, že se nový farář nemohl přestěhovat. V Újezdě pobyl 19 let. 15. března 1957 odešel na penzi do Bystřice. Zemřel tam 25. listopadu 1961. R. 1939 provedena malba a vyzlacení kostela nákladem 25.195 Kč. R. 1954 opraven kostel zvenku. Od 1. června 1956 se začalo pohřbívat na novém hřbitově. To byly hlavní úpravy za Řezníčka. 15. května 1939 přihlásil farář Řezníček spolek LUDMILU podle protektorátních nařízení k další činnosti. Předsedou byl farář Alois Řezníček, jednatelem Antonín Sanitrák. Tehdy netušili, jaké svízele je čekají později s protektorátními úřady. 17. září 1942 byl farář Řezníček vyzván okresním úřadem Hranice, aby předložil: a/ opis protokolu o valném zasedání spolku LUDMILA v r. 1940 a 1941, b/ seznam všech členů spolku v r. 1942. c/ seznam všech členů výboru v r. 1940 a 1941. Dne 30. září odpověděl farář Řezníček: Činnost spolku byla malá a byla úplně zastavena. Žádné protokoly neměl. Ale 2. února 1943 dostal urgenci: Ihned poslat protokol a příslušný Úřední list. Nic takového ovšem P. Řezníček neměl. Věc se nějak po známosti přece jen utulala. R. 1944 měl kostel 2,16 aru zastavěné plochy, fara 7,23 aru a 46,22 aru zahrady. Kostelníkem se stal po Valentinu Piškovi jeho zeť Jan Ondroušek č. 64 a po něm jeho syn Antonín. Při osvobozovacích bojích nebyly kostel ani fara viditelně poškozeny. R.

1950 – dnem 4. ledna uzavřel farář Řezníček oddavkovou matriku, odevzdal ji Jaroslavu Rohanovi, matrikáři MNV Vítonice. Tam pak byly povinně hlášeny a konány sňatky /později ve Všechovicích/ a svatby v kostele jsou od té doby dobrovolné. Před zákonem je v té době pouhý církevní sňatek neplatný a proto nemožný. R. 1847 posvěcen nový kříž v poli k Libosvárům od manželů Ovčačkových čd 11. R. 1949 konány misie, konali je Redemptoristé z Červenky P.Krajča a P.Coufal. R.1950 obnova misí – P. Coufal a P. Březina. R. 1951-52 chtěl P. Řezníček opravit kostel z venku. Stál ve středu obce jako žebračka a prosil, opravte mne! Nikdo neměl zájem. R. 1953 přišla nová měna peněz – nedalo se nic dělat. Občané se stavěli velmi nevhodně ke kostelu. Kdo k tomu dával podnět není třeba vypisovat. Roku 1954 se přece jenom z něčí iniciativy uskutečnila sbírka /chodily dvojice po domech v Újezdě i Osíčku a sbírka dopadla přece jen dobře. Kostel z venku byl ochotnou svépomocí řádně opraven. Těžko započaté dílo se podařilo. Od 1.9. 1956 se pohřbívá na novém hřbitově. P.Alois Řezníček požádal po 70 letech svého věku o penzi jež byla určena k 1.3. 1957. 15.3. 1957 po mši sv. rozloučili se farníci panem farářem a on s nimi. Hospodyní mu dělala jeho neteř – Štěpánka Konečná. P. Alois Řezníček se odstěhoval i s neteří Štěpánkou a jejím manželem do Bystřice p/H. Po P. Řezníčkovi přišel Jan Bagar, do té doby farář v Želechovicích. Pro svou iniciativu v Želechovicích dostal zákaz v okrese Zlín. Narodil se 22. října 1903 v Ústí u Hranic, ordinován v Olomouci r. 1929. V Horním Újezdě ustanoven administrátorem. Žil tu se svou sestrou, která mu dělala hospodyní. Zemřel náhle na srdeční infarkt 5.června 1970 v nemocnici v Hranicích a pohřben je ve svém rodišti v Ústí. Lidé ho vděčně vzpomínají pro jeho velikou péči o kostel. Do Újezda přišel v březnu 1957. V polovině srpna 1957 hasiči světili novou motorovou stříkačku PPS – 8 za velké slávy. V r. 1958 probourán druhý vchod na chóru, aby chlapi neseděli v zadu za varhanami a nerušili a mohli vpředu na chóru sledovat mši sv. V tom roce byla provedena oprava varhan-píšťal a také vzduch se vhněl do varhan elektrickou, takže byl konec šlapačů měchů. R. 1960 opravena na kostele věž. R. 1961 oprava kostela a fary ve Vítonicích./ Vítonice spojeny s farností H. Újezd až do 14 února 1962. R. 1959 P. Jan Bagar zastupoval v Loukově – Loukovskému odebrán státní souhlas.

R. 1962 na stropě spadla část obrazu „ Nanebevstoupení Páně“. Musela být provedena nová omítka a obraz mistrovsky domaloval místní malíř Antonín Hutečka. V r. 1963 věž byla pokryta plechem – září až listopad/ 84 m2 plechu/ banež prázdná. Vazba trámů na věži úplně zdravá. R.1964 oplechována střecha kostela. Obnova malby kostela. Všechny dveře opraveny. V r. 1968 , opraveno 15 lavic od silnice. Po dlouhé době bylo biřmování ve Všechovicích, biřmovat přijel biskup Tomášek z Prahy. Biřmování bylo 29. září a od nás bylo celkem 171 biřmovanců. Celkem bylo 1200 biřmovanců. Dlouholetý varhaník Josef Masařík zemřel 15.února 1967. Nástupcem se stal jeho syn Josef, narozen 1937. Ale ten zahynul tragicky krátce po svém otci téhož roku 1967. A tak za varhanami usedl jeho ještě mladší bratr Jan, který hraje dodnes. R. 1968 3. května prodloužen vodovod od kostela až na hřbitov. V roce 1969 20. srpna se konala jubilejní pouť na Velehrad, autobusem jelo 70 osob. R. 1970 5. června zemřel DP Jan Bagar ve věku 67 let.

Od roku 1970 působí u nás jako administrátor P. Štěpán Půček, nar. 1914. P. Půček píše – do státního seznamu památek zapsány dvě věci.

1. Závěsný obraz – Korunování P. Marie, 2. Zvon z roku 1764.

Roku 1971 byla provedena oprava elektroinstalace na faře, pořízeny byly nové vnitřní dveře u hlavního i bočního vchodu, aby do kostela tolik netáhlo. V roce 1972 byl zrušen starý hřbitov okolo kostela, na němž se už nepohřbívalo. Jeho zdi se vyvalovaly a rozpadaly. Tak byl náš kostel obnažen a obklopen trávníkem. Vstoupil do sedmého století svého trvání. Byla provedena postupně úprava prostranství okolo kostela – odklizená zeď i pomníky. Na nový hřbitov přemístěny na čestné místo i pomníky DP Welnera a kanovníka Dr. Josefa Symerského. Kolem kostela a na hřbitov položena asfaltová cesta. Materiál a stroje platil MNV, traktory zadarmo poskytlo JZD a soukromý zemědělec Eduard Tomeček. K práci dával podnět a na ní se podílel Eduard Tomeček. Práci organizoval Jan Ondroušek. 2. července 1972 byla v Horním Újezdě primice DP Česlava Jaromíra Plachého, v 10 hodin dopoledne. Bylo velké množství lidí, ale mše sv. byla ONV povolena pouze ve dveřích kostela! Kazatelem byl DP Vincenc Šalša, administrátor ve Všechovicích. V r. 1973 byl pořízen nový

jednoduchý „BOŽÍ HROB“, protože starý se rozpadal. 1974 v kostele obnovena elektroinstalace podle platných předpisů. Po práci zedníka, byla provedena potřebná malba. 1975 – zrušen autobus z Osíčka do kostela. Je to smutné, protože z Horního Újezda chodí málo lidí. Na budově fary opravena průčelní zeď. 1976 – po malování, bylo potřeba vyčistit a vyladit varhany. Bylo zakoupeno pro potřeby kostela modřínové dříví. 1978 – v srpnu natřen plech na střeše kostela. 7. července 1978 zemřel rodák z Horního Újezda, kněz P. Josef Pikna, administrátor v Kvasicích u Kroměříže. / 54 let/. Z Horního Újezda jely dva autobusy. V roce 1982 naše farnost přivítala 5. července v 7 hodin večer novokněze Pavla Ambrose z Brusného. Primice měl 4.7.1982 v Bílavsku. Pavel Ambros ztratil oba rodiče. Dobrodinci z Horního Újezda ho podporovali na studiích, včetně DP Štěpána Půčka. Za působení d.p. Štěpána Půčka se zhotovily také nové lavice z modřínového dřeva a nová zpovědnice. P.Štěpán Půček dal ulít nový zvon za peníze tajného dárce. Na tomto novém menším zvonu je napsáno „ SV. JOSEFE, OCHRÁNCE CÍRKVE ORODUJ ZA NÁS* HORNÍ ÚJEZD 1981* ULILA RODINA DYTRYCHOVA*“. Ani nevíme, kdy byl vytažen nahoru na věž.

Pro zdravotní potíže administrátor Štěpán Půček přestává sloužit. Naposled sloužil mši sv. na první Adventní neděli 2.12.1984. Zůstává bydlet na faře, poněvadž duchovní správce v Horním Újezdě již nebude ustanoven. Do Horního Újezda dojíždí d.p. Vincenc Šalša ze Všechovic. Mše sv. je sloužena v neděli v 9.30 h. Dne 9.7.1985 vloupaly se na faru dvě cikánky. Využily chvíle, kdy duchovní odešel do obchodu. Paklíčem si odemkly dveře do chodby a ukradly 10.000Kčs. Jednu cikánku/ bez peněz/ lidé z vesnice chytili a druhá / s penězi/ utekla. Plech na věži kostela a na střeše fary byl natřen červenou barvou. P. Štěpán Půček odchází do domova pro přestálé kněze v Moravci. Dne 13. ledna 1992 ve věku 78 let zemřel P. Štěpán Půček. Pohřeb byl v chrámu Páně na Moravci 20. ledna 1992 v 11 hodin.

Mše sv. v Horním Újezdě slouží P. Vincenc Šalša v neděli v 9.30 h. Naroděn 19.5. 1916 v Kostelci u Kyjova. Ve Všechovicích působí od 1.7.1971. Zemřel 29.12.1995 /79 let a působil ve Všechovicích 24 let.

15.1.1996 byl jmenován do Všechovic jako administrátor P. František Měsíc, člen TOVARYŠSTVA JEŽÍŠOVA. Z počátku dojížděl jen na neděle z Hostýna. Byla zavedena ve všední dny bohoslužba večer místo ráno. Účast na bohoslužbách se zlepšila. Zavedeny nové kancionály – dosud se zpívalo z Boží cesty. Zrušeno vybírání při mši. Farní rada projevila zájem spravovat finance. Administrátor souhlasil a byla pověřena vedením p. Piknová Hana. Kostel otvírá a zavírá p. Zábranský. O výzdobu a čistotu se stará p. Ondroušková Zdenka s rodinou a p. Veličková Alena – starostka obce. Na svátky Velikonoční, byl darován od manželů Ondrouškových čd 64 dlouhý koberec přes kostel mezi lavicemi. Sjednáno pojištění u Hasičské vzájemné pojišťovny. V říjnu byl do kostela instalován elektrický číselník. V listopadu 1996 se stihla brigádně oprava štítu na faře, od kostela. V roce 1997 byla navržena úprava liturgického prostoru. Reakce věřících byla negativní. Nelíbilo se hlavně zrušení celých bočních oltářů. Tím pádem se návštěva architekta Černouška z Olomouce nekonala. 17.12.1997 byly ukradeny figurky z Betléma, uskladněné na faře, k velké lítosti věřících. Ostatní věci nechali zloději být, šli na jisto pro figurky. V dalším roce 1998 byly zrušeny farní rady a zřízeny ekonomické rady. Hospodář – ekonom – Ing Josef Hradil, účetní p. Hana Piknová, člen p. Alena Veličková, člen p. Zdeněk Přadka, zvolen p. Eduard Tomeček. Dostali dekrety a složili slib. V roce 1999 nastoupil administrátor P. Josef Jelínek, který přichází z Valašského Meziříčí, kde byl kaplanem. Pochází z obce Kralice na Hané, kde také vyrůstal. Převzal všechno tak, jak zařídil P. František Měsíc, který odešel na důchod na Hostýn. Za P. Františka Měsíce už ministrují holky a také kluci Piknovi. Nový Betlém vyřezal pan Pitroněk z Teplíc u Hranic a barvama vymaloval pan Káňa z Nedašova. Betlém stál 32.000 Kč. Od roku 2000 se zakládá nová kronika. V roce 2007 před Vánočními svátky bylo instalováno do kostela topení pod lavice. Radiátory dodala firma Kres Tábor. Montáž a zapojení provedl elektrikář pan František Pikna. R. 2008 před Velikonočními svátky bylo provedeno nové kvalitní ozvučení kostela, které provedl pan Rostislav Rychlík z Uherského Brodu.

Kněží, kteří působili ve farnosti Horní Újezd

1633 - Nicolaus Habitus
1688 - Jiří Skopal - farář Všechnovický
1690 - Václav Ferdinand Ignatius Meczner - farář Všechnovický (24 let)
1714 - Jan Anton Zikmund - farář Všechnovický.
1743 - František Hueber - farář Všechnovický
???? - 1766 - Ignatius Antonius Krboš - farář Všechnovický
1766 - 1785 - Aegidius Michel - farář Všechnovický (19 let)
1785 - 1790 - Kašpar Reska - první Újezdský kaplan
1791 - 1798 - Florián Novák
1799 - 1808 - Jan Černý
1809 - 1820 - Tomáš Hájek
1821 - 1836 - Antonín Schindler (15 let)
1836 - 1837 - Karel Svačina
1837 - 1856 - Jan Zmařil (19 let)
1856 - 1861 - Pavel Barták
1861 - 1862 - František Fiala
1862 - 1890 - Karel Hoeny (28 let)
1890 – 1894 - Jakub Welner
1894 - Josef Harna
1894 - 1913 - Bedřich Jiříček (19 let)
1913 - 1937 - Antonín Solař (24 let)
1938 - 1957 - Alois Řezníček (19 let)
1957 - 1970 - Jan Bagar (13 let)
1970 - 1984 - Štěpán Půček (14 let)
1985 - 1995 - Vincenc Šalša - farář Všechnovický
1996 - 1999 - František Měsíc - farář Všechnovický
1999 - 2008 - Josef Jelínek - farář Všechnovický
2008 - Vratislav Kozub - farář Všechnovický

06.08. 2011 Horní Újezd - IV. Sjezd rodáků

Zpracoval Leopold Koryčánek, Horní Újezd 28